

Utviklingen i mottakere av arbeidsavklaringspenger og personer med nedsatt arbeidsevne per 31.12.2022

Notatet er skrevet av Eirik Grønlien eirik.gronlien@nav.no, 20.01.2023.

Sammendrag

Antallet personer som mottok arbeidsavklaringspenger (AAP) i løpet av desember 2022 var på 139 380. Det innebærer at 4 prosent av befolkningen i alderen 18-66 år mottok arbeidsavklaringspenger på dette tidspunktet, stabilt fra forrige kvartal. Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger har økt med 1 957 personer i løpet av fjerde kvartal 2022, tilsvarende 1,4 prosent. Sammenliknet med året før har antallet mottakere økt med 6 820 personer, en økning på 5,1 prosent.

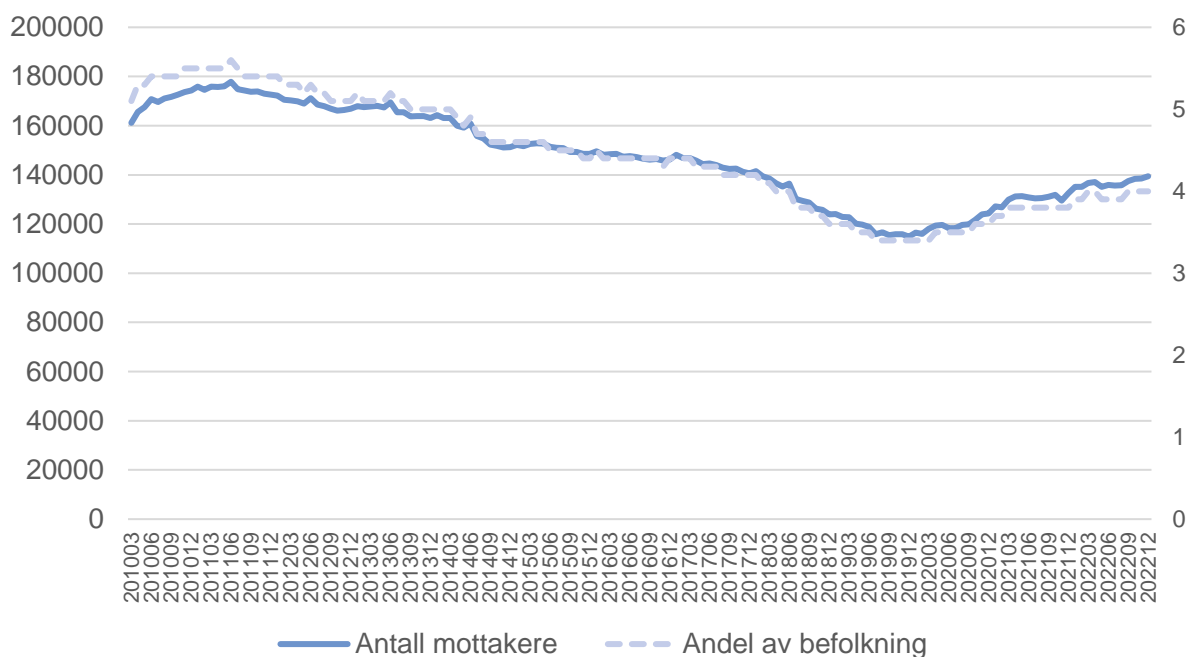
Ved utgangen av desember 2022 var 204 235 personer i alderen 18-66 år registrert med nedsatt arbeidsevne. Dette var 1 816 flere enn utgangen av tredje kvartal, en økning på 0,9 prosent. Antall personer registrert med nedsatt arbeidsevne har økt med rundt 5 800 personer, eller 2,9 prosent fra tilsvarende periode i 2021. Andelen personer med nedsatt arbeidsevne som mottok arbeidsavklaringspenger var ved utgangen av september på 66,4 prosent. En økning på 1,5 prosentpoeng fra fjoråret. Andelen personer med nedsatt arbeidsevne som mottok uføretrygd lå på 10,3 prosent, en reduksjon på 0,2 prosentpoeng fra 2021.

Stadig flere mottar AAP

Ved utgangen av fjerde kvartal var svært mange mottakere nær slutten av perioden de kunne motta AAP. Disse har om følge av koronapandemien fått forlenge ytelsen i flere omganger, noe som har ført til at færre personer sluttet på ytelsen. De siste forlengelsene løp ut den 31. oktober 2022. Det var forventet at en del av disse ville avklares enten til arbeid eller til uføretrygd, samt at endringer i regelverket for AAP åpnet for vurdering av ny periode eller unntak fra varighetsbestemmelsen på 3 år. Svært mange av disse har fått en ny vurdering av rettigheten til AAP i perioden frem mot fjerde kvartal og det var antatt at en del ville forsvinne ut av ytelsen i forbindelse med ny vurdering. Vi ser derimot at svært mange i denne gruppen fortsatt mottok AAP ved utgangen av året, og av dem som tidligere lå an til å nå maksgrensen i starten av fjerde kvartal så er nær 82 prosent fortsatt på AAP i desember 2022. De fleste av disse mottar AAP etter unntaksbestemmelsene i §11-12, men det er også en del som er avklart og mottar AAP i påvente av uføretrygd, eller som er innvilget en helt ny periode på AAP.

Samtidig som mange ble værende på ytelsen, ser vi at tilgangen til ytelsen øker betydelig i fjerde kvartal. Sammenliknet med kvartalet før var 3 000 flere personer som startet å motta AAP i perioden. Dette utgjør en økning på nær 23 prosent og vi ser at det spesielt er blant personer som aldri tidligere har mottatt AAP at antallet stiger. En langvarig trend med redusert arbeidsledighet etter koronapandemien virker å ha avtatt noe de siste månedene, og vi ser i fjerde kvartal en marginal økning i antall helt ledige. Økt ledighet er forbundet med økt tilgang til AAP og det kan tenkes at personer med redusert arbeidsevne vil merke konsekvensene av økende ledighet tidlig. Økt tilgang til AAP og at en svært høy andel fortsetter på ytelsen etter 31. oktober fører til at forventningen om en reduksjon i antall AAP mottakere mot slutten av 2022 ikke har slått til. Antall personer som mottar AAP økte derfor med nær 2 000 personer det siste kvartalet og er omtrent på nivå med antallet i starten av 2018.

Figur 1: Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger (venstre akse) og andel av befolkningen (høyre akse), i alderen 18-66 år. Antall. Alder. Mars 2010 - desember 2022

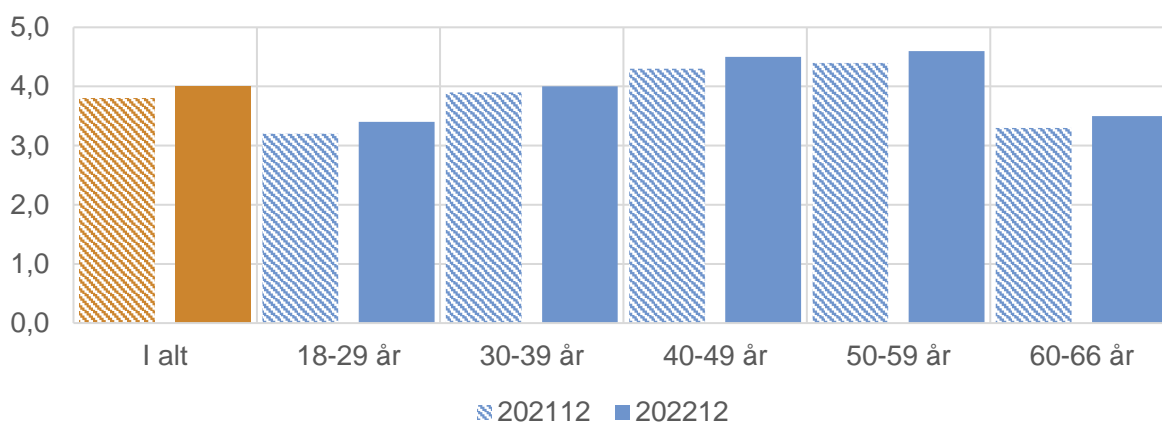
Kilde: NAV

Støre økning blant yngre i fjerde kvartal

Det er noe større økning blant dem under 30 år og de i aldersgruppen 30 til 39 år i fjerde kvartal. For hver av disse aldersgruppene steg antallet mottakere med rundt 500 personer, tilsvarende 1,7 prosent. For de øvrige aldersgruppene steg antallet med mellom 1,1 og 1,3 prosent.

Sammenliknet med året før er det en markant økning for alle aldersgrupper. Størst relativ økning er det for dem i gruppen 60 år og eldre, med 7,9 prosent flere mottakere. Dette utgjør noe over 1 100 personer. Deretter følger dem i gruppen 50 til 59 år med en økning på 5,5 prosent, eller 1 700 personer. For dem i aldersgruppen 30 til 39 år og 40 til 49 år stiger antall mottakere med 4,6 og 5 prosent, noe som medfører hhv. 1 400 og 1 500 flere personer per aldersgruppe. For de under 30 var økningen på 4 prosent, eller 1 100 personer.

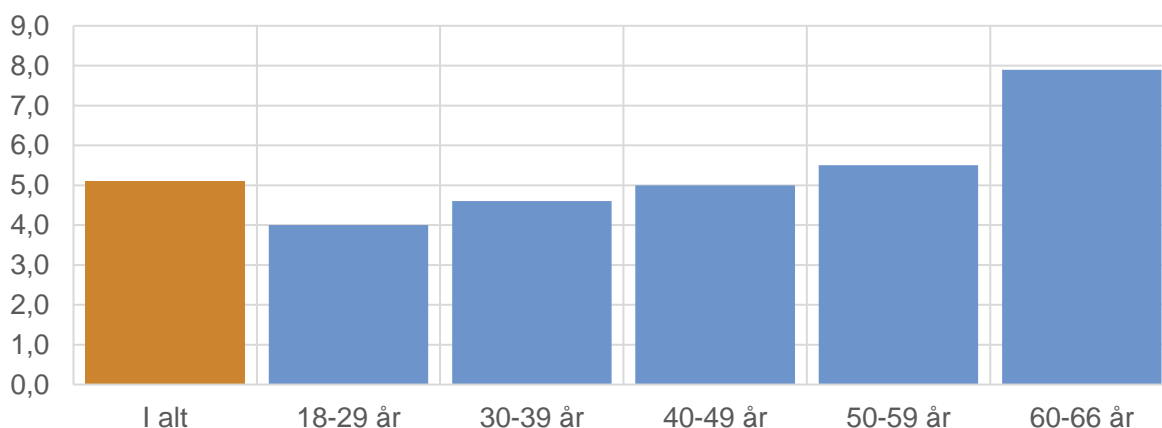
Figur 2: Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Prosent. Desember 2021 og desember 2022

Kilde: NAV

Ved utgangen av fjerde kvartal 2022 var andelen av befolkningen som mottok AAP høyest for aldersgruppene 40 til 49 og 50 til 59 år, hvor hhv. 4,5 og 4,6 prosent av befolkningen mottok AAP. Lavest var andelen blant de under 30 og dem i gruppen 60 og eldre hvor 3,4 og 3,5 prosent mottok AAP. Som andel av befolkning har det vært en økning på 0,2 prosentpoeng for alle aldersgrupper foruten dem i gruppen 30 til 39 år hvor andelen økte med 0,1 prosentpoeng.

Figur 3. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Endring fra desember til desember 2022

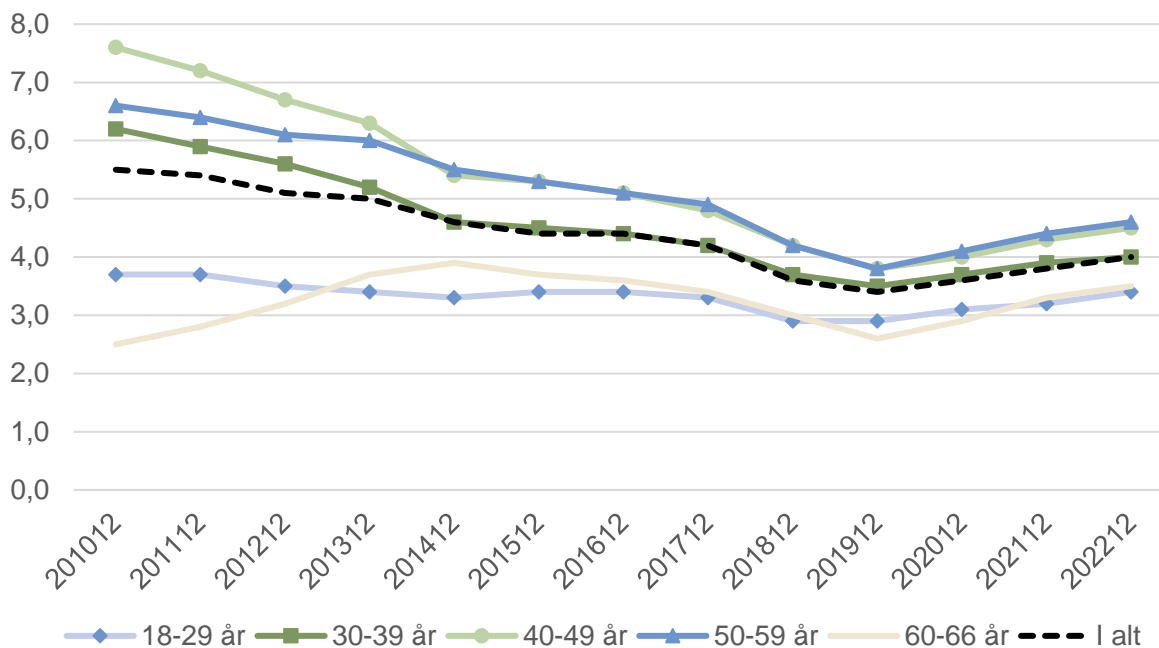

Kilde: NAV

Antall mottakere av AAP ble redusert frem mot 2019. Deretter økte andelen for alle aldersgrupper. Økningen etter 2019 skyldes delvis at personer kommer tilbake på AAP, enten etter en periode i karens eller et opphold av andre årsaker, men også blant dem som aldri tidligere hadde mottatt AAP var det en økning fra rundt 2019 (Lande, 2021). Etter 2020 har

samtidig koronapandemien ført til en økning i andelen som mottar AAP, noe som henger sammen med økt tilgang og redusert avgang i perioden.

Figur 4. Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Desember 2011 – desember 2022

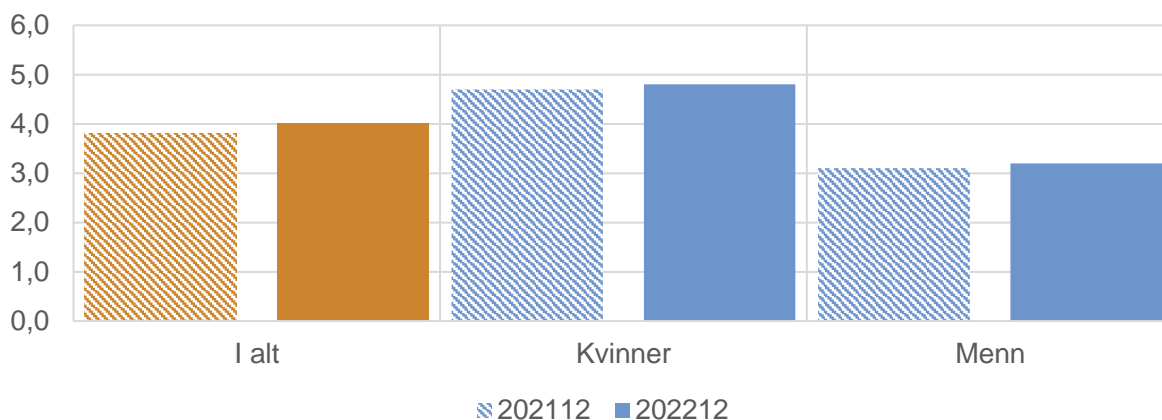
Kilde: NAV

Større økning blant kvinner

Antall personer som mottok AAP er økt for begge kjønn i løpet av fjerde kvartal. Størst endring var det for kvinner hvor antall mottakere stiger med 1,5 prosent, eller 1 200 personer. Tilsvarende for menn var på 1,3 prosent, eller 700 personer.

Det siste året er antallet kvinner som mottar AAP steget betydelig, med nær 4 200 flere personer registrert som mottakere. Dette utgjør en økning på 5,4 prosent. For menn er antallet økt med rundt 2 600 personer, eller 4,8 prosent. Ved utgangen av fjerde kvartal utgjøre kvinner 59,2 prosent av alle som mottok AAP, en svak økning på 0,1 prosentpoeng fra året før.

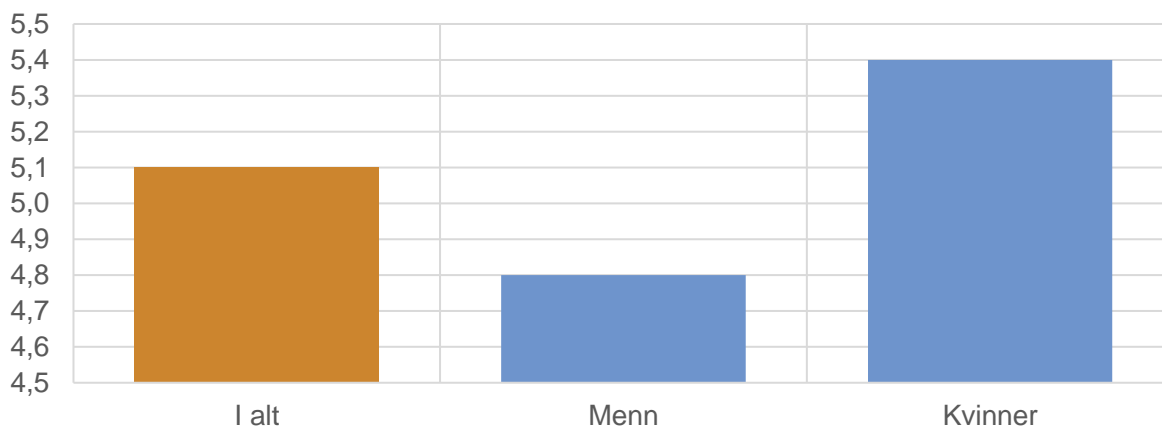
Figur 5. Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Andel. Kjønn. Desember 2021 og desember 2022.

Kilde: NAV

I desember 2022 mottok 3,2 prosent av alle menn i aldersgruppen 18 til 66 år AAP. Tilsvarende andel for kvinner var på 4,8 prosent. Dette er stabilt med tredje kvartal. Sammenliknet med året før er det en økning 0,1 prosentpoeng for begge kjønn. Kjønnfordelingen totalt gjenspeiler situasjonen for sykefravær og uføretrygd (Kalstø og Kann 2018), men forskjellen er generelt større for disse trygdeordningene.

Figur 6. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Endring fra desember 2021 til desember 2022

Kilde: NAV

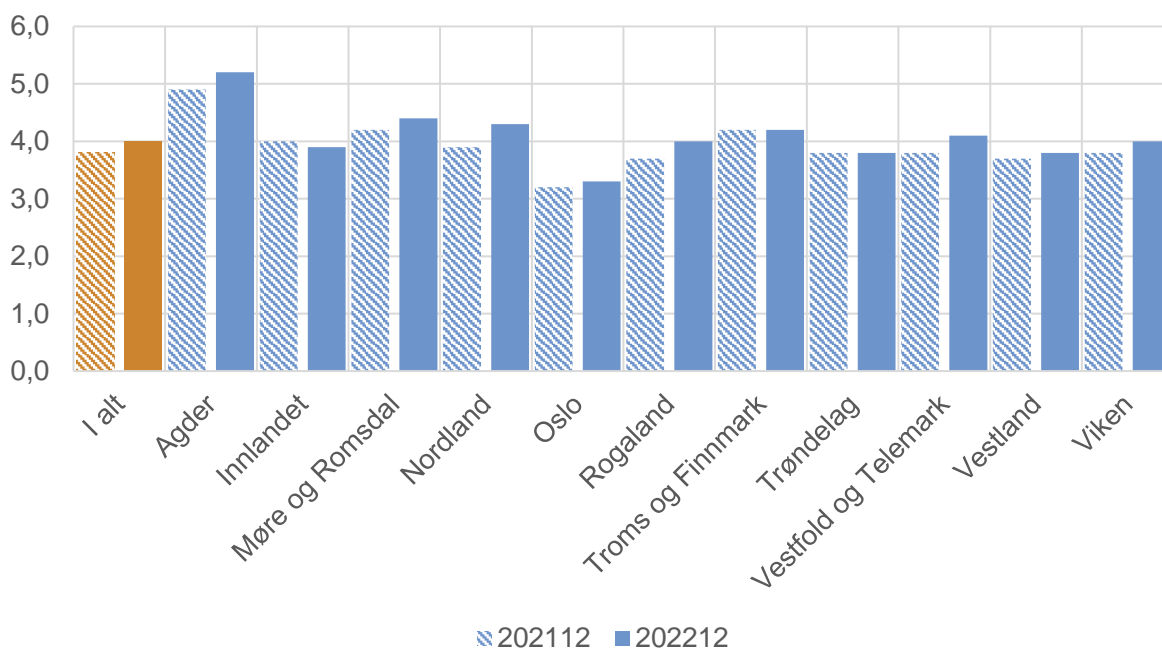
Nedgang i enkelte fylker

Utviklingen i fjerde kvartal viser at til tross for at antallet øker i de fleste tilfeller, så er det en svak reduksjon i antall mottakere for enkelte fylker. Størst økning er det for Nordland hvor antall som mottar AAP er økt med 3,6 prosent. Deretter følger Agder og Vestfold og Telemark,

med hhv. 3,1 og 3 prosent økning. For Innlandet, Møre og Romsdal, Trøndelag og Vestland er antallet redusert med mellom 0,1 til 0,7 prosent.

Målt som andel av befolkningen er det Agder som har det høyeste antall AAP mottakere i september 2022 med 5,2 prosent av alle i aldersgruppen 18 til 66 år. Deretter følger Møre og Romsdal (4,4 %), Nordland (4,3 %), Troms og Finnmark (4,2 %), og Vestfold og Telemark (4,1%). For de fleste andre fylker ligger andelen rett under 4 prosent. Lavest andel er det i Oslo, hvor andelen mottakere ligger på 3,3 prosent.

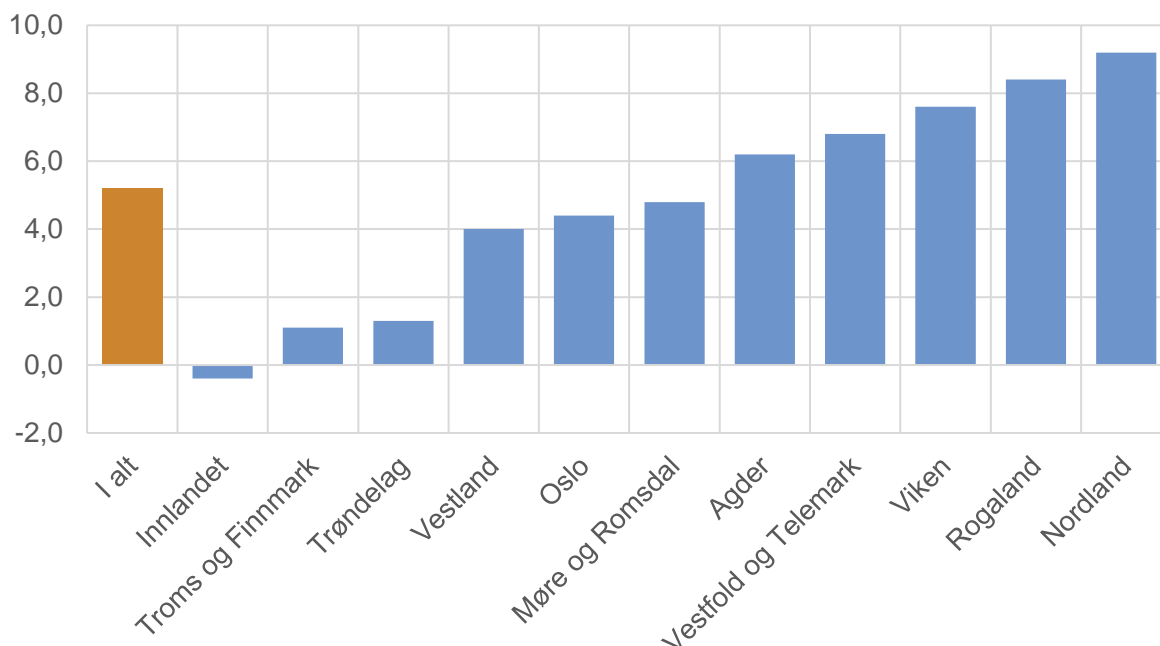
Figur 7. Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Andel. Fylke. Desember 2021 og desember 2022.

Kilde: NAV

Sammenliknet med året før er det en økning i alle fylker foruten Innlandet. Størst økning ser vi i Nordland og Rogaland, hvor antall mottakere steg med 9,2 og 8,4 prosent. Deretter følger Viken med 7,6 prosent økning. Antallet reduseres marginalt i Innlandet hvor antall mottakere er redusert med 0,4 prosent.

Figur 8. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Fylke. Endring fra desember 2021 til desember 2022

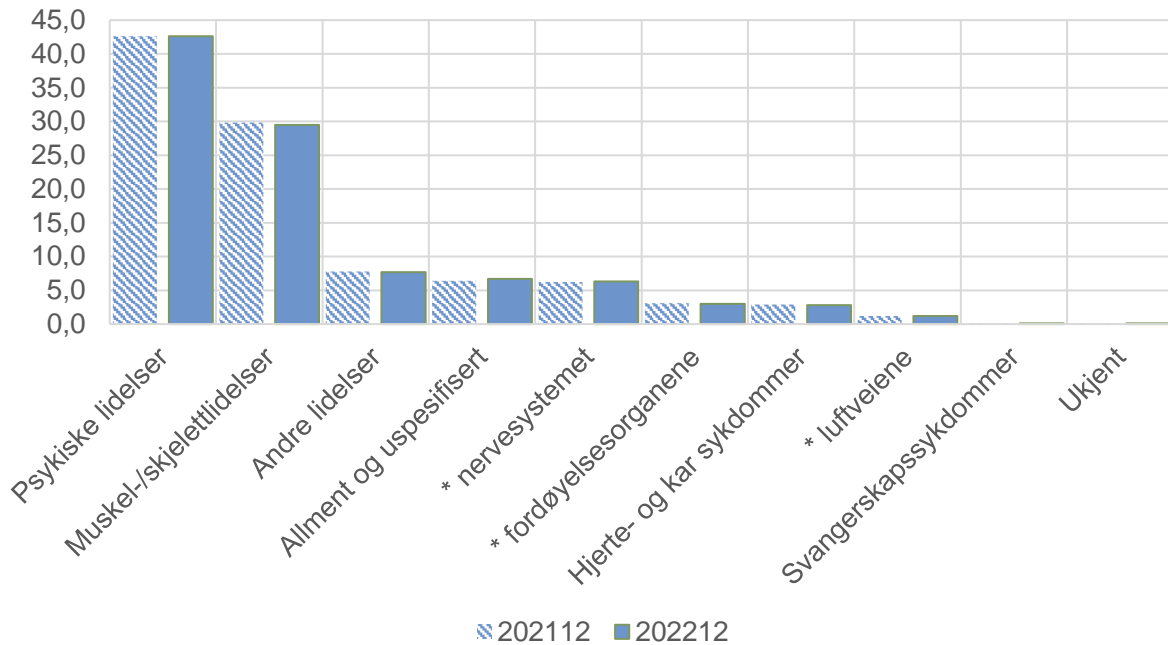
Kilde: NAV

Flere med sykdommer i luftveiene

De fleste som mottar AAP er diagnostisert med enten psykiske lidelser eller muskel- og skjelettlidelser. Av de som mottok AAP i desember 2022 var det 59 400 som var diagnostisert med psykiske lidelser som hoveddiagnose, mens 41 100 hadde en muskel- og skjelettlidelse. Dette utgjør hhv. 42,6 og 29,5 prosent av alle AAP mottakere. Sammenliknet med september 2022 er antallet økt for de fleste diagnosegruppene. Størst økning er det for dem med psykiske lidelser som er økt med 1 000 personer, tilsvarende 1,8 prosent. Det er større relativ økning for de med sykdommer i luftveiene og allment og uspesifisert hvor antallet stiger med 2,9 og 3 prosent (tilsvarende hhv. 200 og 300 personer). For de øvrige diagnosegruppene er endringen mer moderat, mens det er en marginal reduksjon i antall med svangerskapsykdommer.

Det har blitt flere mottakere i alle diagnosegrupper i løpet av det siste året. For hovedgruppene psykiske lidelser og muskel- og skjelettlidelser stiger antall mottakere med 3 000 og 1 600 personer (hhv. 5,3 og 4 %). Det er allikevel klart større relativ endring for dem med sykdommer i luftveiene hvor antall mottakere økte med 13,4 prosent, eller 200 personer. Andre diagnosegrupper med en markant økning har vært allment og uspesifisert (10,5 %) og sykdommer i nervesystemet (7,7 %).

Figur 9. Mottakere av arbeidsavklaringspenger etter diagnose. Prosentfordeling. Desember 2021 og desember 2022.

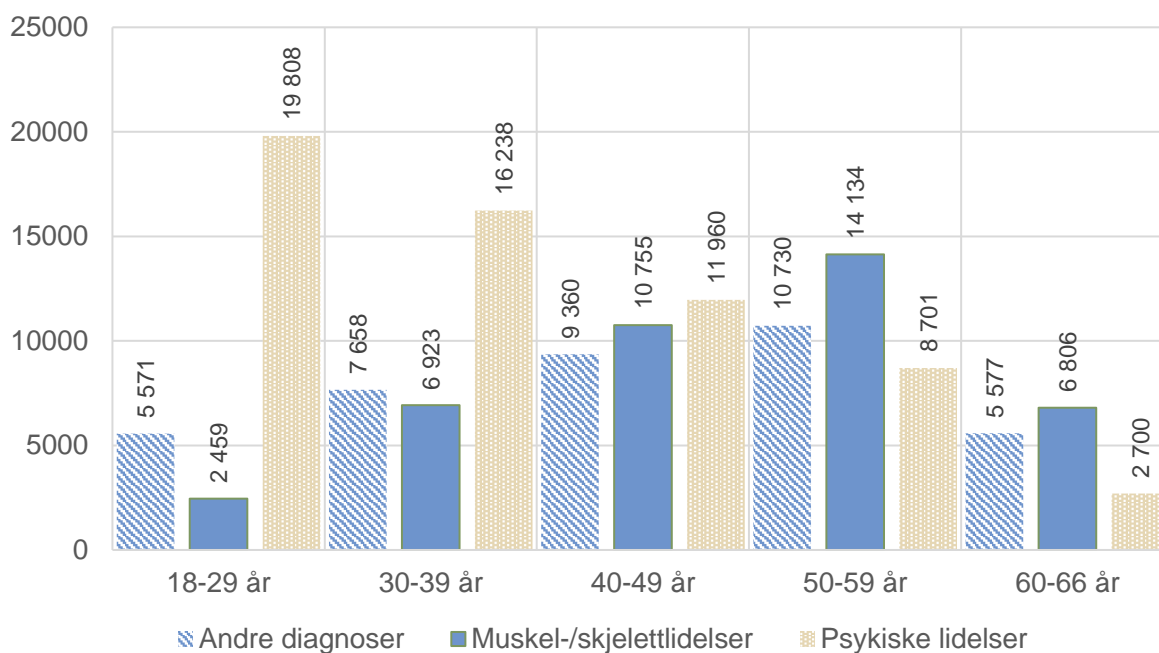

**omtales i øvrig statistikk som «sykdommer i ...».*

Kilde: NAV

Antall mottakere har økt for de fleste undergrupper av psykiske lidelser og muskel- og skjelettlidelser i løpet av det siste året. Størst økning for dem med muskel- og skjelettlidelser har det vært for «andre muskel- og skjelettlidelser» hvor antallet økte med over 900 personer (4,1 %), mens den relative økningen er større for ryggliedelser med en økning på 600 personer, tilsvarende 6,3 prosent. For nakke-, skulder- og armlidelser er økningen på under 100 personer, tilsvarende 1 prosent. For dem med psykiske lidelser øker antallet klart mest hos dem med lettere psykiske lidelser, hvor antallet stiger med 2 100 personer, eller 12,7 prosent. For «andre psykiske lidelser» øker antallet med rundt 1 200 personer, eller 8,3 prosent. For angst og depressive lidelser var det derimot en nedgang på 200 personer, eller 0,9 prosent. Ved utgangen av september var det 215 personer som mottok AAP med covid-19 relaterte diagnoser. Antallet holder seg lavt, men det er allikevel 140 flere personer med disse diagnosene enn tilsvarende ved periode i 2021.

Figur 10. Mottakere av arbeidsavklaringspenger med muskel- og skjelettlidelser, psykiske lidelser og «andre lidelser», etter alder. Antall. Desember 2022

Kilde: NAV

Kraftig økning i tilgangen i fjerde kvartal

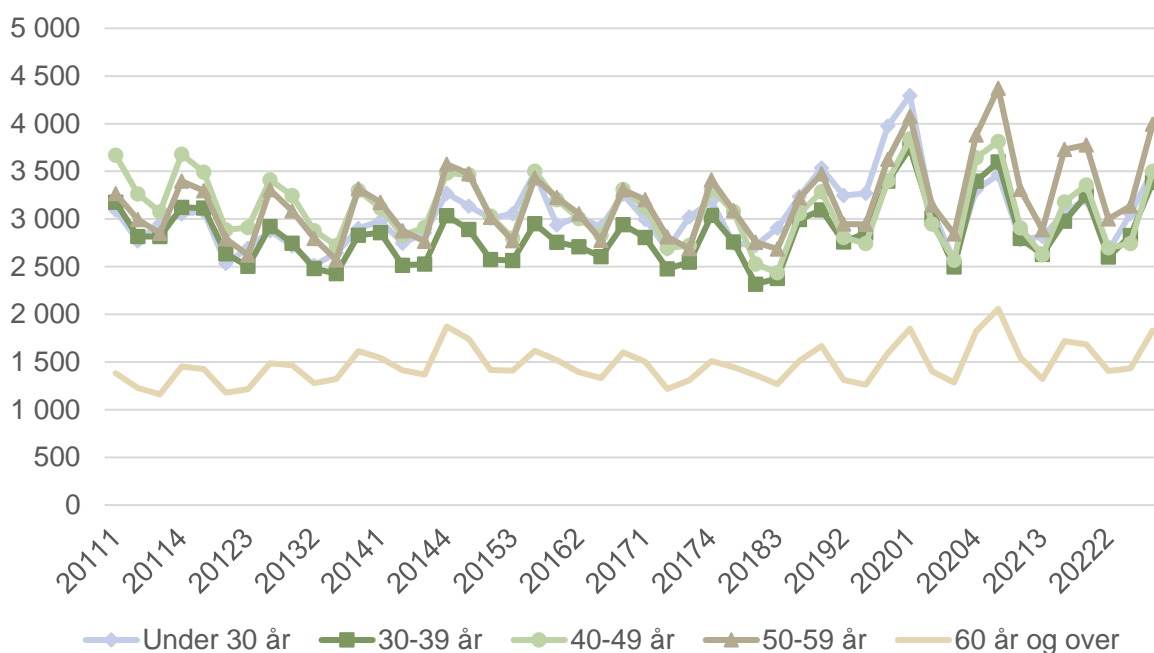
I fjerde kvartal 2022 var det noe over 16 200 personer som startet å motta AAP. Det var blant de i aldersgruppen mellom 50 og 59 år hvor flest startet å motta AAP. For denne gruppen lå tilgangen like under 4 000 personer. For aldersgruppene under 30, 30 til 39 og 40 til 49 år var tilgangen rundt 3 000 per aldersgruppe, mens tilgangen for dem i aldersgruppen 60 og eldre lå på noe over 1 800 personer. Mange av de som har tilgang til AAP vil også tidligere ha mottatt ytelsen. Hvis vi ser på helt nye mottakere, økte antallet med 11 000 personer. Dette er personer som aldri tidligere har mottatt AAP. Antallet er på nivå med tilgangen under koronautbruddet i første kvartal 2020 og i første kvartal 2021, da et stort antall startet på AAP etter at de hadde mottatt sykepenger fra mars 2020. De resterende 5 200 som startet å motta AAP i fjerde kvartal har også mottatt AAP på et tidligere tidspunkt. Mange av disse hadde da vært uten ytelse i mindre enn 6 måneder.

Fordelt per aldersgruppe er økningen i tilgang størst blant dem mellom 50 og 59 år hvor antall som startet å motta AAP lå nær 900 over tredje kvartal. Dette utgjør en økning på 27 prosent. Den relative økningen var tilsvarende for dem i gruppen 40 til 49 år hvor antallet økte med 800 personer. Størst relativ økning var det for dem i gruppen 60 til 66 år hvor tilgangen økte med 400 personer fra kvartalet før, noe som utgjør en økning på 28 prosent. For dem i aldersgruppen

under 30 og 30 til 39 år økte tilgangen med 500 og 600 personer, tilsvarende hhv. 15 og 20 prosent. Totalt var det 23 prosent flere som startet å motta AAP i fjerde kvartal, enn i perioden før.

Sammenlikner vi med fjerde kvartal 2021 ser vi også en kraftig økning. Antallet som startet å motta AAP lå over 1 500 over tilsvarende periode i 2021, noe som utgjør en økning på 10 prosent. Sammenliknet med fjoråret er den relative økningen størst blant dem under 30 og de i gruppen 30 til 39 år hvor antallet øker med 14 prosent. Ser vi lenger tilbake har vi aldri tidligere hatt en så høy tilgang i løpet av et fjerde kvartal som i 2022 og svært mange av mottakere er som tidligere nevnt personer som aldri tidligere har mottatt AAP.

Figur 11. Tilgang til arbeidsavklaringspenger (tilgang), etter alder. Antall. 1. kvartal 2011 til 4. kvartal 2022

Kilde: NAV

Lavere andel med sykepenger før tilgang

Av dem som startet å motta AAP i fjerde kvartal kom 64,2 prosent fra sykepenger. Andelen gikk ned med 1,1 prosentpoeng fra fjerde kvartal 2021. Samtidig var 26,2 prosent registrert som enten arbeidssøkere eller med nedsatt arbeidsevne før tilgang til AAP. Andelen økte med 1,1 prosentpoeng fra fjoråret. Andelen uten kjent status før tilgang har vært stabil på 9,6 prosent.

Dersom vi ser på helt nye mottakere var det 71,2 prosent som kom fra sykepenger (vedlegg E). Denne andelen har holdt seg relativt stabil over tid, men er redusert med 3,6 prosentpoeng fra året før. Samtidig var andelen som var registrert som arbeidssøker eller med nedsatt arbeidsevne på 20,6 prosent, mens 8,2 prosent var uten kjent status.

Tabell 1. Tilgang på AAP og status 2 måneder før tilgang. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. 4. kvartal 2014 til 2022

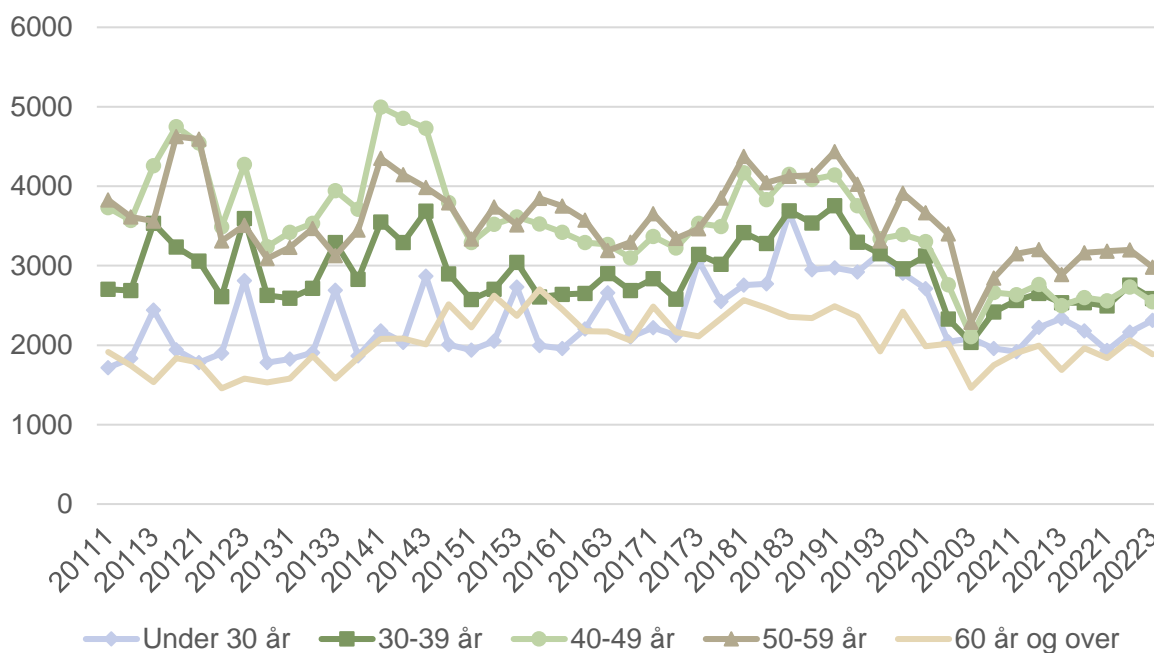
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I alt	15 237	14 983	14 419	14 463	14 024	15 997	16 049	14 671	16 211
Sykepenger	61,6	62	62,3	61,2	57,4	54,4	62,8	65,3	64,2
Arbeidssøker/Nedsatt arbeidsevne	22,8	24,1	23,7	25,3	29,6	31,5	27,6	25,1	26,2
Annet og ukjent	15,7	13,9	14	13,5	13	14	9,7	9,6	9,6

Kilde: NAV

Noe færre slutter på AAP i tredje kvartal

Rett over 12 300 personer sluttet å motta AAP i tredje kvartal 2022. Flest var det i aldersgruppen 50 til 59 år hvor nær 3 000 personer hadde avgang fra ytelsen. For dem i aldersgruppen 60 og eldre sluttet 1 900 personer å motta AAP, mens tilsvarende antall for dem under 30 år var på 2 300. For de i aldersgruppene 30 til 39 og 40 til 49 år var avgangen på rett rundt 2 500 per aldersgruppe. Sammenlikner vi med andre kvartal 2022 er avgangen redusert med rundt 600 personer, mens det er fra tilsvarende periode i 2021 var en økning på nær 400 personer som sluttet å motta AAP. Vi ser at utviklingen med noe redusert avgang gjelder alle aldersgrupper foruten dem under 30 år hvor antallet som sluttet å motta AAP steg med 150 personer fra kvartalet før.

Figur 12. Antall avganger fra arbeidsavklaringspenger (avgang), etter alder. Antall. 3. kvartal 2011 til 3. kvartal 2022

Kilde: NAV

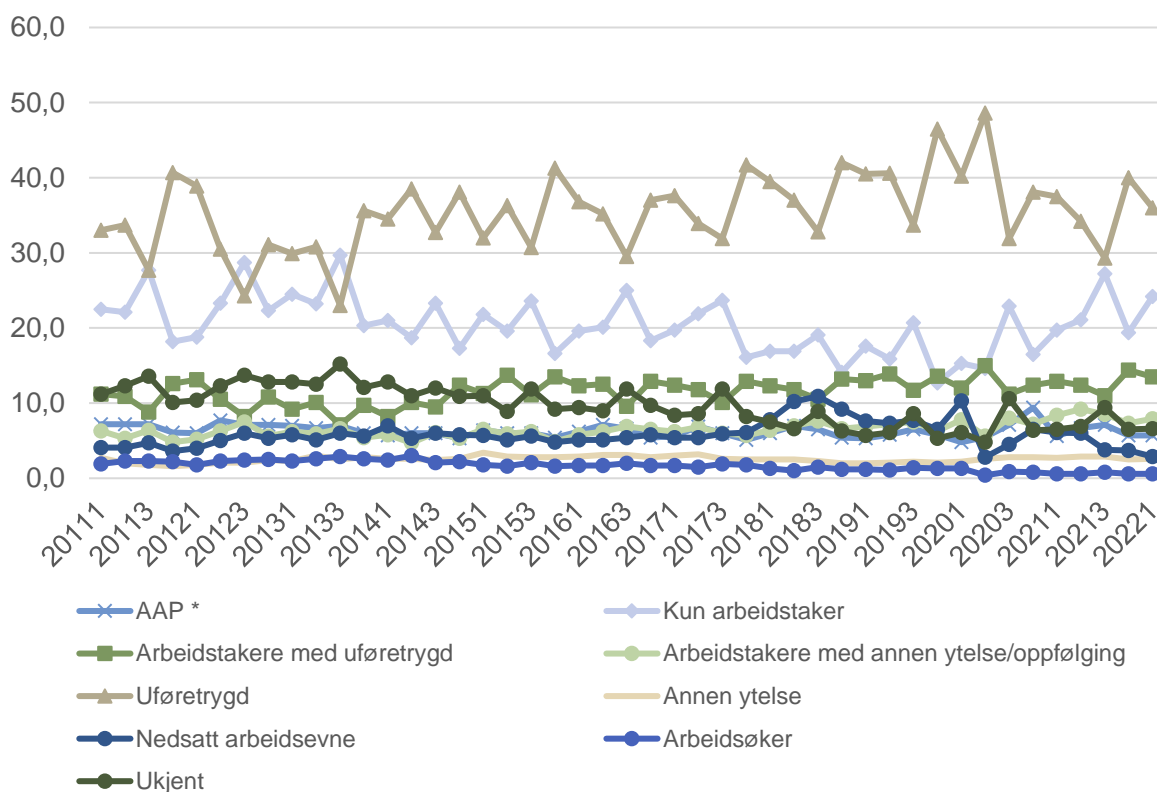
Høyere andel er i arbeid etter avgang

Av dem som hadde avgang i første kvartal 2022 var det 24,2 prosent som 6 måneder etter hadde en tilknytning til arbeidsgiver, uten annen kjent ytelse eller oppfølging fra NAV¹. Dette er en økning på 4,5 prosentpoeng fra året før. Det var i tillegg 13,5 prosent som mottok uføretrygd og ytterligere 7,9 prosent som mottok annen ytelse fra NAV eller var registrert med oppfølging, og som samtidig hadde en tilknytning til arbeidsgiver. For disse gruppene er andelen tilnærmet lik hva den var året før. Til sammen 45,6 prosent av dem som sluttet på AAP i første kvartal var da i et arbeidsforhold 6 måneder etter. Dette er 5,6 prosentpoeng over tilsvarende periode året før. Mange som slutter på AAP har kun kort opphold i utbetalt ytelse før de returnerer på ordningen. I første kvartal 2022 var det 5,7 prosent som mottok AAP på nytt seks måneder etter avgang. Slike kortvarige opphold kan for eksempel skyldes kortvarig arbeid som har medført fravær av utbetaling, eller det kan skyldes forsinkelse i utbetaling eller for sent innsendt meldekort. Enkelte vil også kunne ha et kortvarig opphold dersom det må foretas ny vedtaksvurdering. For de resterende ser vi at 36 prosent mottok uføretrygd uten at de var

¹ Etter avgang fra AAP vurderes status 6 måneder etter. Det tilsier at statistikk som anslår hvor personer ender etter endt AAP ytelse vil ha et etterslep. Vurdering av status 6 måneder etter avgang anses som et robust mål for status etter avgang, og det er generelt større endringer i fordelingen mellom statusgrupper det første halvåret enn hva det er i perioden etter sjettemåned.

registrert med et arbeidsforhold, mens 2,6 prosent mottok en annen ytelse fra NAV. Rundt 2,9 prosent av dem med avgang var registrert med nedsatt arbeidsevne og 0,6 prosent var registrert som arbeidssøkere. De resterende 6,6 prosent er uten kjent arbeidsforhold og er heller ikke mottakere av NAV-ytelse eller under oppfølging. NAV har ikke informasjon om sosialhjelp for dem med avgang i første kvartal 2022². Mottak av sosialhjelp er ikke gjensidig utelukkende med noen av statusgruppene i statistikken, men generelt vil personer som er uten kjent status eller som får oppfølging uten ytelse ha en økt sannsynlighet for å motta sosialhjelp.

Figur 13. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Andel. 1 kvartal 2011 til 1. kvartal 2022³

* Personer som mottar AAP er tilbake på ytelsen 6 måneder etter avgang.

Kilde: NAV

² NAV mottar data fra KOSTRA etterskuddsvis hvert år. Foreløpige tall vil som regel være tilgjengelig på våren, mens endelige tall vil være tilgjengelig over sommeren.

³ Grafen er periodisert etter avgangstidspunkt, mens status er vurdert 6 måneder etter. Status for 3. kvartal 2021 er altså for de som hadde avgang fra AAP i 3. kvartal 2021, mens status etter avgang for den gruppen er vurdert 2. kvartal 2022.

Sannsynligheten for å avslutte AAP reduseres marginalt

Av dem som mottok AAP i mars 2022 var det 83,8 prosent som mottok AAP også 6 måneder etter⁴. Det tilsier at den totale sannsynlighet for at en person ikke lenger mottok AAP var 16,2 prosent. Andelen som fortsatt mottok AAP økte med 0,5 prosentpoeng fra året før, men langt høyere enn perioden 2018 til 2019 hvor regelverksendringene medførte et økt frafall fra ytelsen. Sannsynligheten for å være i arbeid lå på 3,5 prosent, en økning på 0,3 prosentpoeng fra fjoråret og i tråd med tendensen vi så for overgangsstatistikken etter avgang for samme periode. Vi ser samtidig at sannsynligheten for å motta uføretrygd lå på 5,5 prosent, en svak nedgang på 0,2 prosentpoeng fra fjoråret. Også her ser vi en kraftig reduksjon fra 2018 til 2019, men vi ser at sannsynligheten for å motta uføretrygd var relativt stabil med perioden før regelverksendringen.

Tabell 2. Sannsynlighet for å avslutte AAP. Andel. Mars 2014 til mars 2022⁵

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I alt	152537	148427	146786	138480	122757	118062	129977	136633
AAP	82,9	83,2	82,5	78,5	76,1	82,6	83,3	83,8
Kun arbeidstaker	3,1	3,1	3,3	3	3,5	2,5	3,2	3,5
Arbeidstakere med uføretrygd	2,3	2,1	2,2	2,6	3,4	2,6	2,2	2,2
Arbeidstakere med annen ytelse/oppfølging	1,8	1,8	2	2,7	2,7	2	2,5	2,3
Uføretrygd	5,9	5,9	6,1	7,8	9,5	7,6	5,7	5,5
Annen ytelse	0,6	0,6	0,6	0,9	0,8	0,5	0,7	0,6
Kommunale ytelser [1]	0,8	0,7	0,8	1,3	1,2	0,4	0,6	0
Nedsatt arbeidsevne	0,9	0,9	0,9	1,7	1,3	0,7	0,8	0,9
Arbeidssøker	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0	0,1	0,1
Ukjent	1,5	1,4	1,3	1,3	1,3	1	1	1,1

[1] Basert på foreløpige innrapporteringer i KOSTRA for 2021. Tall for 2022 er ikke tilgjengelige før 2023.

Kilde: NAV

⁴ Sannsynligheten for å avslutte et AAP løp beregnes her som at en person mottar AAP i en måned, men ved kontroll av status 6 måneder etter er personen ikke lenger registrert med AAP. Statistikken har derfor likhetstrekk med statistikken som viser status etter avgang fra AAP og bærer preg av de samme begrensninger if.t forsinkelser.

⁵ Grafen er periodisert etter beholdningstidspunkt, mens status er vurdert 6 måneder etter. Status for mars 2022 er altså for de som mottok AAP i løpet av måneden, mens status etter avgang for den gruppen er vurdert 6 måneder etter, i september 2022. Andelen som fortsatt mottar AAP viser da sannsynligheten for at personer som mottok AAP i mars 2022 fortsatt står som mottakere 6 måneder etter etc.

Varighet på AAP

Rett over 139 400 personer mottok AAP i løpet av desember måned. Av disse hadde rundt en av tre mottatt ytelsen i ett år eller mindre. Denne gruppen utgjør til sammen 45 400 personer. De fleste av disse vil ha mottatt AAP sammenhengende det siste året, noe som tilsier at de fleste også har hatt tilgang i løpet av perioden. Samtidig som rundt 33 prosent hadde mottatt AAP i ett år eller mindre var andelen mottakere med en varighet på 2 og 3 år hhv. 26,8 og 20 prosent, noe som til sammen utgjør 65 200 personer. For denne gruppen er antallet nær uforandret fra utgangen av tredje kvartal. Av de resterende var det 11,7 prosent som hadde mottatt i 4 år, mens ytterligere 4,8 prosent hadde mottatt i 5 år eller mer.

Ordinært vil personer med en varighet på over tre år motta AAP etter unntaksbestemmelsene i folketrygdloven §11-12 eller som ferdig avklart som arbeidssøker (ftrl. §11-17) eller under vurdering til uføretrygd (ftrl. §11-18). Forlengelsene av AAP som følge av koronapandemien virker derimot inn på dette ved at personer kan ha mottatt ordinær AAP i en periode på 3 år eller mer. Dersom vi fordeler AAP mottakere etter hvilken lovparagraf de fikk ytelse for ser vi at rundt 85 prosent, eller 118 300 personer mottok AAP etter de ordinære bestemmelsene i §11-12, mens 5 prosent eller 7 000 personer mottok AAP etter unntaksbestemmelsene. Til tross for en total økning på nær 2 000 personer i fjerde kvartal er det i dag nesten 1 500 færre som mottar AAP etter de ordinære bestemmelsene i §11-12. Det skyldes at svært mange av dem som gikk til maks periode 31. oktober har fått innvilget ny periode og mottar i dag AAP etter unntaksbestemmelsene i §11-12. Sammenliknet med september 2022 er det rundt 2 900 flere personer i denne gruppen, den høyeste antallet siden midten av 2019. Samtidig var det 9 prosent eller 13 000 personer som mottok AAP under vurdering for uføretrygd. Vi ser at denne gruppen er økt rundt 400 personer i fjerde kvartal. Dette skyldes at mange som nærmer seg maksdato i forbindelse med forlengelsene som varer ut oktober, vil være avklart til uføretrygd og mottar nå AAP i påvente av vedtak om uføretrygd. Erfaringsmessig vil rundt 95 prosent av dem som mottar AAP under vurdering for uføretrygd motta uføretrygd 6 måneder etter avgang fra AAP. Det vil medføre en økning i antall uføremottakere som kommer fra AAP i den kommende perioden, Av de resterende AAP mottakere var det 0,5 prosent, eller 1 000 personer, som mottok AAP som ferdig avklart til arbeid. De øvrige mottok AAP som sykepengeerstatning (ftrl. §11-13), og utgjør under 0,5 prosent av alle mottakere⁶.

⁶ Antallet fordelt per lovparagraf i folketrygdlovens kapittel 11 vil kunne avvike noe fra beholdningstallene. Det skyldes at vi benytter en noe annen datakilde og at personer kan motta AAP etter flere ulike paragrafer i løpet av en måned.

Tabell 3. Mottakere av arbeidsavklaringspenger fordelt på hvor lenge de har mottatt ytelsen. Antall. Desember 2022, og endring fra desember 2021

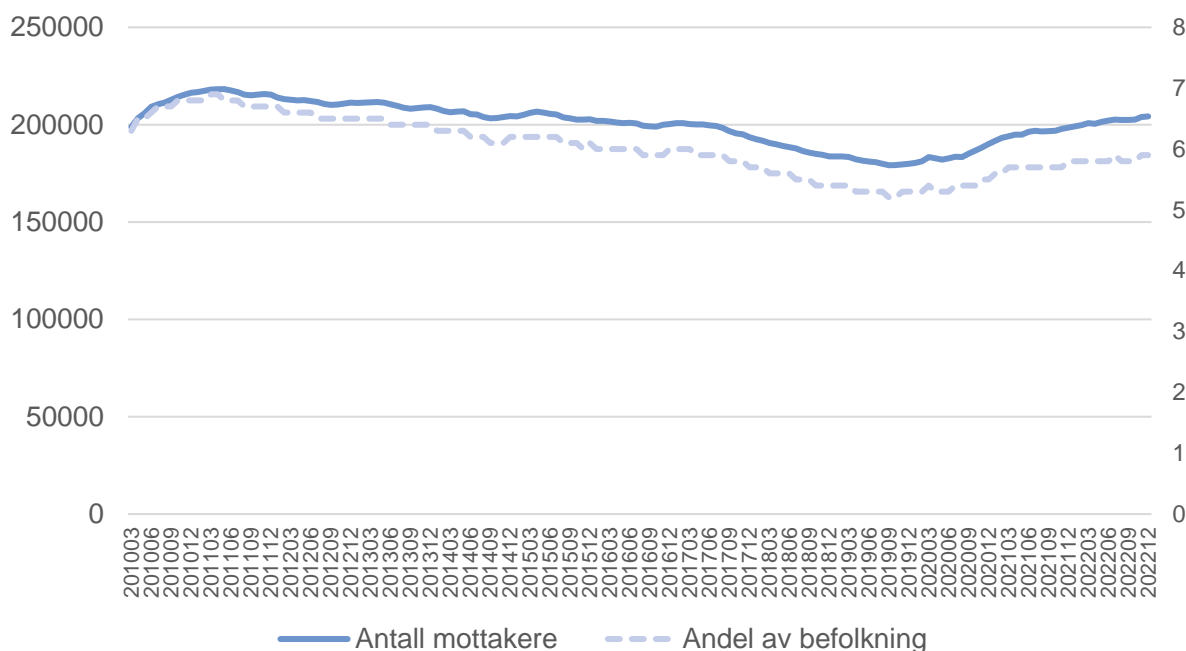
	Antall Desember 2022	Endring fra Desember 2021	Endring i prosent fra Desember 2021
I alt	139 380	6 820	5,1
1 år (1-12 mnd)	45 425	854	1,9
2 år (13-24 mnd)	37 335	-945	-2,5
3 år (25-36 mnd)	27 899	2868	11,5
4 år (37-48 mnd)	16 363	3373	26
5 år (49-60 mnd)	6 590	-1754	-21
Over 5 år (61 mnd -)	5 768	2424	72,5

Kilde: NAV

Nedsatt arbeidsevne

I løpet av desember 2022 var det 204 235 personer som var registrert med nedsatt arbeidsevne. Dette utgjør 5,9 prosent av befolkning i aldersgruppen 18 til 66 år. Andelen av befolkningen er økt med 0,1 prosentpoeng i løpet av fjerde kvartal. Sammenlikner vi med året før økte antallet med over 5 800 personer eller 2,9 prosent. Andelen av befolkningen som var registrert med nedsatt arbeidsevne var 0,1 prosentpoeng høyere i desember 2022 enn tilsvarende periode året før.

Figur 14. Antall personer (venstre akse) og andel av befolkningen i aldersgruppen 18-66 år (høyre akse) med nedsatt arbeidsevne. Antall. Andel. Mars 2010 – desember 2022

Kilde: NAV

Nedsatt arbeidsevne og ytelse

Av de 204 200 personene som var registrert med nedsatt arbeidsevne var rundt 135 500 registrert med et vedtak om AAP⁷. Denne gruppen utgjør 66,4 prosent av alle med nedsatt arbeidsevne og antallet er økt med 6 700 fra året før. Samtidig var det noe under 21 100 personer, eller 10,3 prosent, som mottok uføretrygd. Denne gruppen har hatt en svakere økning enn gruppen med AAP og ligger bare 300 personer over tilsvarende periode i 2021. Størst reduksjon er det for dem som var registrert med vedtak om dagpenger. I desember 2022 var 1 900 personer registrert med nedsatt arbeidsevne og dagpenger. Det er en nedgang på 1 800 fra fjoråret. Personer som mottar dagpenger skal i utgangspunktet være arbeidsføre, men det kan tenkes at koronapandemien har medført at en del som skulle vært registrert som arbeidssøkere, tidligere var registrert med nedsatt arbeidsevne og at denne ikke er endret når de søker dagpenger. At vi ser en kraftig reduksjon for denne gruppen henger derfor sannsynligvis sammen med den generelle reduksjonen i antall mottakere av dagpenger som følge av bedringen

⁷ Ordinær statistikk definerer en AAP mottaker som en personer som har mottatt AAP ytelse ila. måneden. Den kan dermed skille seg fra antall personer med vedtak om AAP. Enkelte som mottar AAP vil heller ikke være registrert med nedsatt arbeidsevne, dette gjelder spesielt dem som er registrert i periode som arbeidssøker (§11-17), og personer som har avgang i perioden.

på arbeidsmarkedet for arbeidssøkere. Det er også langt flere som mottar sykepenger samtidig som de er registrert med nedsatt arbeidsevne. Ved utgangen av desember var 4 700 personer registrert i denne gruppen, en økning på rundt 2 800 fra fjoråret. For tiltakspenger var det noe under 3 700 som mottok oppfølging grunnet nedsatt arbeidsevne, en reduksjon på rundt 1 000 fra fjoråret.

Tabell 4: Personer med nedsatt arbeidsevne fordelt på ytelser (justert for dobbeltellinger). Antall og andel. Desember 2022, endring fra desember 2021

	Totalt	AAP	Uføretrygd	Dagpenger	Overgsstønad	Sykepenger	Tiltakspenger	Annet/ukjent
Antall	204 235	135 540	21 076	1 942	3 875	4 650	3 673	33 479
Andel prosent	100	66,4	10,3	1	1,9	2,3	1,8	16,4
Endring fra i fjor	5 804	6 733	265	-1 868	-168	2 812	-1 027	-943

Kilde: NAV

Nedsatt arbeidsevne og arbeidsmarkedstiltak

Blant personer med nedsatt arbeidsevne var det 59 100 som var registrert med et arbeidsrettet tiltak. Dette utgjør rundt 29 prosent av alle registrert med tilsvarende oppfølging. Sammenliknet med året før andelen redusert med 2 prosentpoeng, eller 1 600 personer. Av dem som var registrert med nedsatt arbeidsevne i aldersgruppen under 30 år var 42,1 prosent i et eller annet tiltak i desember 2022. Tilsvarende andel for dem i aldersgruppen 30 til 59 år og 60 år og eldre var henholdsvis 26,7 og 14,9 prosent. En større andel av dem som ikke er registrert med tiltak er under annen oppfølging, som medisinsk behandling, rehabilitering eller sosial trening. Det vil også være en del personer hvor arbeidsrettet tiltak ikke er ansett som mulig eller hensiktsmessig, for eksempel ved kortvarig registrering eller alvorlig sykdom.

De største tiltaksgruppene er arbeidspraksis, opplæring, oppfølging, tilrettelagt arbeid og lønnstilskudd. Disse utgjør til sammen 94,5 prosent av all tiltaksdeltakelse for gruppen. Det er allikevel noe forskjeller dersom vi fordeler per aldersgruppe. For dem i aldersgruppen under 30 år som deltar på arbeidsrettet tiltak er det arbeidspraksis (23,6%), opplæring (22%), oppfølging (23%) og tilrettelagt arbeid (19,8%) som er de vanligste tiltakene. Andel som deltar i tiltak med lønnstilskudd ligger noe lavere (9,2%). For dem i gruppen 50 til 59 år er det tilrettelagt arbeid (21,8%), oppfølging (20,1%), opplæring (19,3%) og lønnstilskudd (15,6%) som benyttes. For

dem i gruppen 60 og eldre er de vanligste tiltakene lønnstilkudd (30,5%) og tilrettelagt arbeid (31,6%).

Sammenliknet med fjoråret ser vi en reduksjon i bruken av lønnstilkudd hvor det i løpet av desember var 1 700 færre som deltok i tiltaket. For tiltakene arbeidspraksis og avklaringstiltak ser vi en nedgang, på hhv. 800 og 700 færre deltakere. Samtidig øker bruken av tiltaket oppfølging med omtrent 1 100 personer, mens 400 flere deltar på tilrettelagt arbeid. For de øvrige tiltakene er det små endringer.

Tabell 5. Personer med nedsatt arbeidsevne som deltar i et arbeidsrettet tiltak. Alder og type tiltak. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. Desember 2022

	I alt	Under 30 år	30-59 år	60 år og over
I alt	59 134	18 953	37 174	3 007
Arbeidspraksis	11 045	23,6	16,8	11
Arbeidsrettet rehabilitering	529	0,4	1,1	1
Avklaringstiltak	2 373	1,7	4,8	8,7
Jobbskaping og egenetablering	29	0	0,1	0,1
Lønnstilkudd	8 473	9,2	15,6	30,5
Oppfølging	12 257	23	20,1	13,8
Opplæring	11 408	22	19,3	2,6
Tilrettelagt arbeid	12 737	19,8	21,6	31,6
Tilrettelegging	283	0,2	0,6	0,8

Kilde: NAV

Vedlegg

A. Definisjoner for hvem som tilhører gruppen med nedsatt arbeidsevne og hvem som kan motta arbeidsavklaringspenger.

Personer med nedsatt arbeidsevne

Begrepet «personer med nedsatt arbeidsevne» omfatter personer som på grunn av sykdom, skade eller andre hindringer har behov for ekstra oppfølging fra NAV for å få eller beholde arbeid. Bistandsbehovet fastsettes etter en arbeidsevnevurdering og vil omfatte arbeidsrettede tilbud og annen oppfølging som medisinsk behandling, rehabilitering, sosial trening/oppfølging og tilrettelegging.

Mange blir registrert med nedsatt arbeidsevne etter å ha brukt opp retten til sykepenger, eller fordi de fortsatt trenger tid til rehabilitering eller omskolering. Andre har vært lenge arbeidsledig, men på grunn av helsemessige utfordringer vurderes de å ha ekstra behov for oppfølging for å kunne komme i jobb. Personer som mottar sykepenger eller uføretrygd regnes ikke med i statistikken over personer med nedsatt arbeidsevne, med mindre de mottar arbeidsrettet oppfølging rettet mot personer med nedsatt arbeidsevne.

Arbeidsavklaringspenger

Arbeidsavklaringspenger kan innvilges til personer som har fått arbeidsevnen nedsatt med minst femti prosent på grunn av sykdom. Det er et krav at det foreligger en gyldig diagnose i henhold til klassifiseringssystemene ICD 10 og ICPC 2. Det er også et vilkår at man enten er under aktiv behandling, deltar i et aktivt tiltak, eller at man selv etter at dette er prøvd fremdeles anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Tidligere (før 1.3.2010) mottok personer som var under medisinsk behandling rehabiliteringspenger, mens de som deltok i et arbeidsrettet tiltak mottok attføringspenger. Tidsbegrenset uførestønad kunne innvilges om man, til tross for medisinsk behandling og forsøk på attføring, ikke kunne komme i arbeid i overskuelig framtid, men at det var håp på lengre sikt. Regelverket er endret fra 1.1.2018. Endringene fører blant annet til at perioden en kan motta AAP er satt til 3 år, i tillegg til 2 år i en unntaksperiode. Periode under vurdering for uføretrygd, etter å ha blitt avklart til arbeid eller med AAP som sykepengeerstatning, vil kunne komme i tillegg til dette.

Minsteytelse AAP

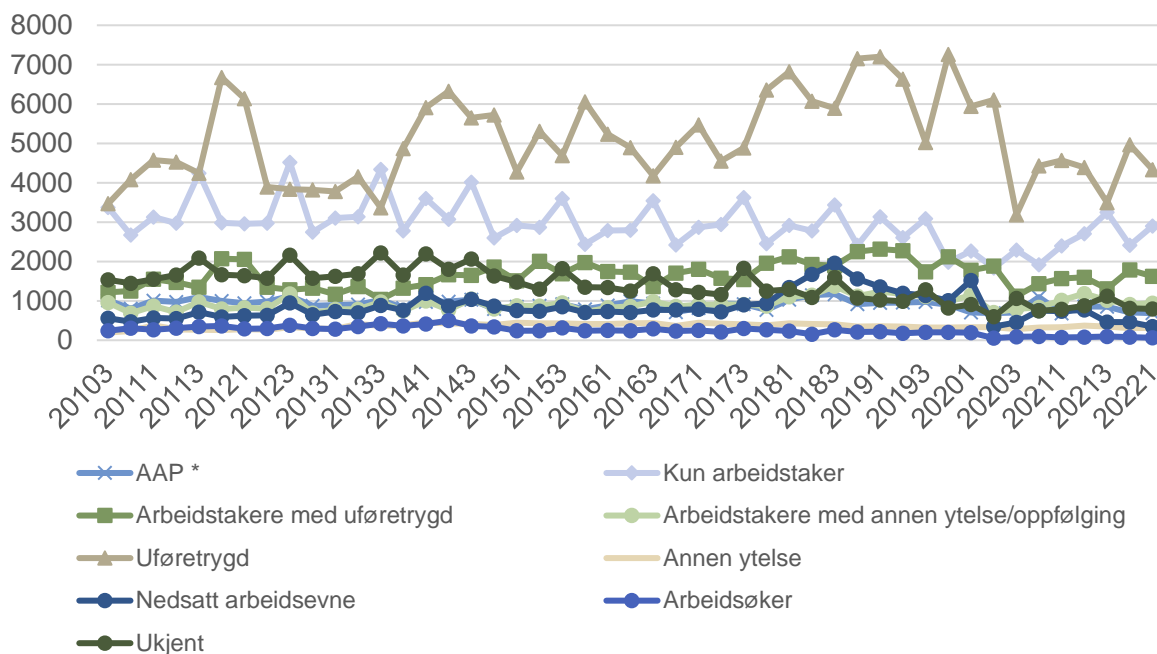
Minsteytelse over 25 år: Hvis du ikke har hatt lønnsinntekt eller mottatt andre ytelser før arbeidsevnen din ble redusert med minst 50 prosent, vil du likevel kunne få AAP. Mindestytelsen er på 2 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) per år.

Garantert minsteytelse under 25 år: Har du ikke hatt lønnsinntekt før arbeidsevnen din ble redusert med minst 50 prosent, vil du likevel kunne få AAP. Mindestytelsen er på 2/3 av 2 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) per år.

Hvis du har hatt inntekt som gir et høyere grunnlag enn garantert minsteytelse, får du beregnet ytelsen etter inntekten din. Fra og med den dagen du fyller 25 år blir ytelsen oppjustert til 2 ganger folketrygdens grunnbeløp. Per 1. mai 2020 tilsvarer grunnbeløpet kr 101 351. Mindestytelsen vil da være henholdsvis kr 202 702 og 135 135 for dem i aldersgruppen 25 år og eldre, og dem under 25 år.

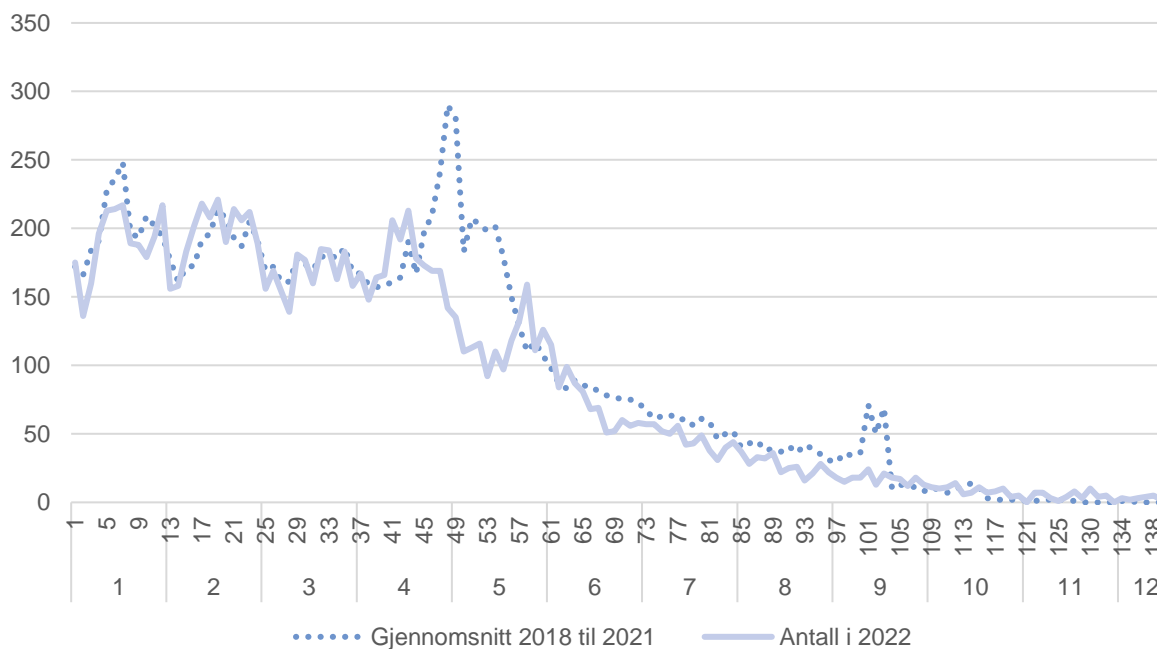
Vedlegg

A. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Antall. 1 kvartal 2011 til 1. kvartal 2022.

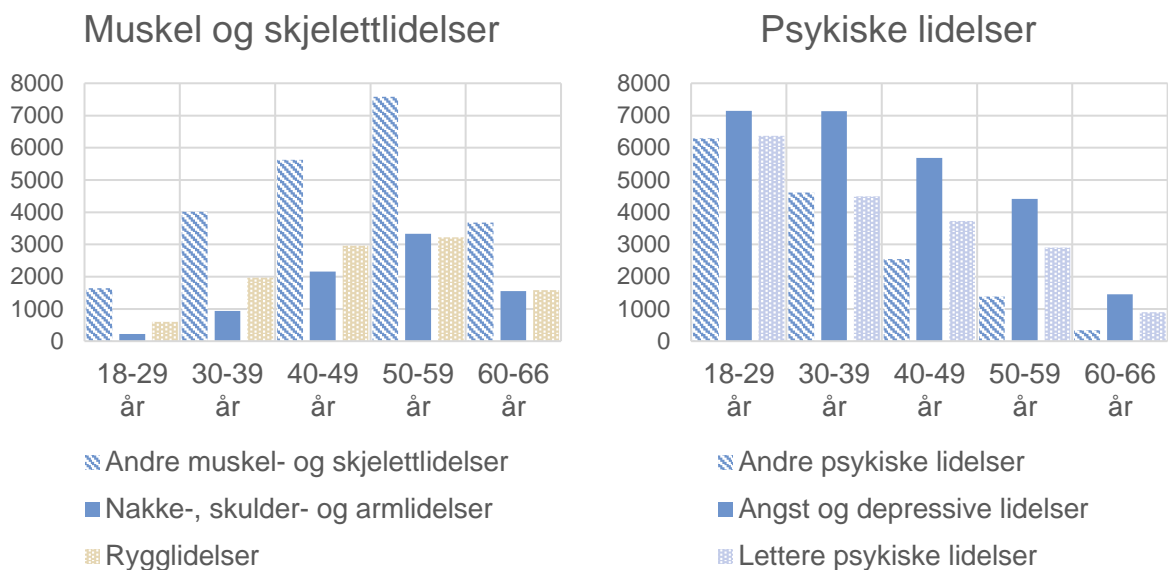
Kilde: NAV

B. Varighet ved avgang og antall personer. Antall måneder med stønad. Antall. 3. kvartal 2022.

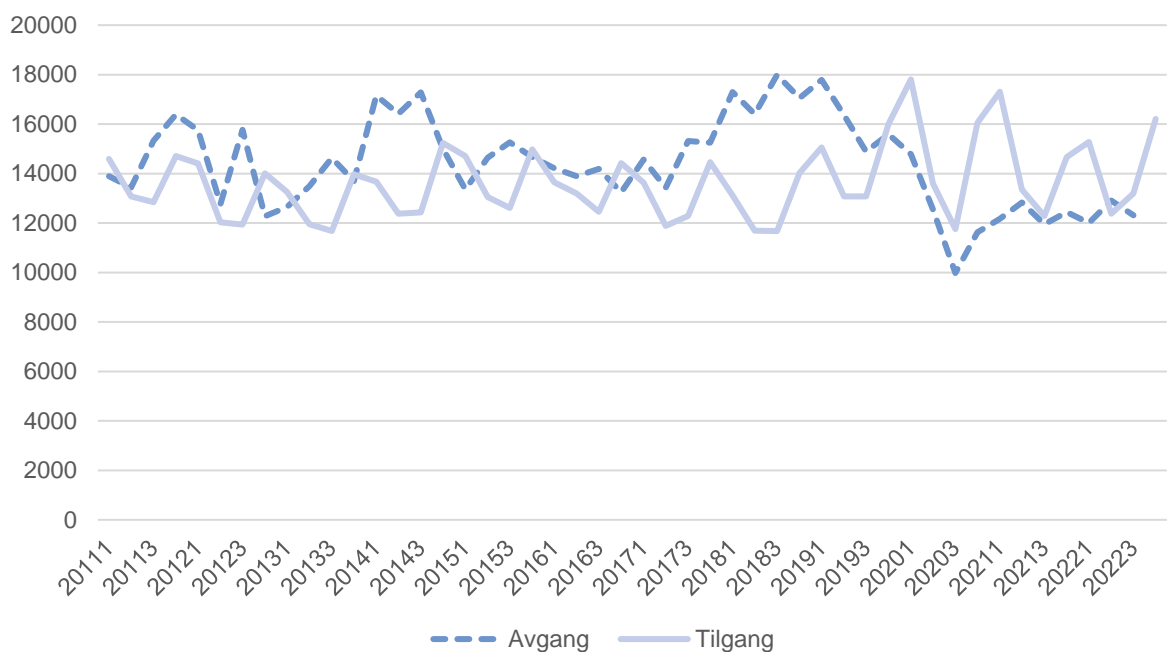
Kilde: NAV

C. Psykiske lidelser og muskel, og skjelettlidelser, undergrupper fordelt på aldersgruppe. Andel. September 2022.

Kilde: NAV

D. Antall nye mottakere av arbeidsavklaringspenger (tilgang) og antall som ikke lenger mottar arbeidsavklaringspenger (avgang). Antall. 1. kvartal 2011 til 3. kvartal 2022.

Kilde: NAV

E. Tilgang på AAP og status 2 måneder før tilgang. Helt nye mottakere. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. 4. kvartal 2014 til 4. kvartal 2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I alt	10 932	11 059	10 179	10 090	9 264	9 557	10 396	9 679	10 955
Sykepenger	74,3	71,4	74,2	73,1	71,6	69,6	72,2	74,8	71,2
Arbeidssøker/Nedsatt arbeidsevne	15,2	17,3	16,1	17,8	20,4	21,6	20,2	17,7	20,6
Annet og ukjent	10,5	11,3	9,7	9,1	8	8,8	7,6	7,5	8,2

Kilde: NAV

Referanser

Bragstad, Torunn og Brage, Søren. «Unge på arbeids og helse relaterte ordninger», Arbeid og velferd 2/2011, s. 36-47.

Bragstad, Torunn og Sørbo, Johannes. «Hvem er de unge med nedsatt arbeidsevne», Arbeid og velferd 1/2014, s. 51-63

Lande, Sigrid. «Færre får innvilget arbeidsavklaringspenger med nytt regelverk», Arbeid og velferd 2/2020, s. 81-98

Lande, Sigrid. «AAP-innstramming: Midlertidig strengere praksis og flere tilbake etter karens», Arbeid og velferd 3/2021, s. 71-91

Leknes, Stefan og Løkken, Sturla (2022). «Befolkningsframskrivninger for kommunene 2022», Rapport, SSB.

Myklathun, Kristian, Sørbo, Johannes, Vidal-Gil, Eugenia. «Utviklingen på arbeidsmarkedet. Navs arbeidsmarkedsprognose», Arbeid og velferd 2/2022, s. 125-137